

ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԹԵՐԹ

ԹԻԻ 8—10

ՕԳՈՍՏՈՍ—ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՀԱ. ՏԱՐԻ 1957

ԵՒՍԵԲԵԱՅ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ԵՄԵՍԱՑԻՈՅ ՃԱՌԲ

(Շարունակութիւն:)

Ա. Զ. Դ.

Ճառս աւանդուած է մեզի ամբողջութեամբ միայն Բ (Նոր-Ջուզայի Թ. 110) ձեռագրին մէջ: Ունինք մտէս կարճատև եւ ընդարձակ հատակոտորներ «Կնիք հաւատոյ» հաւաքման եւ հաղորդութիւններու մէջ:

Գ Կնիք հաւատոյ (հրտ. Կարապետ եպ. [Տէր-Մկրտչեան], Էջմիածին 1914), որ Ը. դարուն կազմուած վկայութեանց հաւաքում մըն է, ունի իր ծոցը 4 իրարու կցուած հատակոտորներ, որոնք կը համապատասխանեն մեր հրատարակութեան հետեւեալ տողերուն.

Էջ 323, տ. 29—324 տ. 16 = Բ. 119—140.

Էջ 324, տ. 16—324 տ. 34 = Բ. 161—178.

Էջ 324, տ. 34—325 տ. 19 = Բ. 260—283.

Էջ 325, տ. 19—325 տ. 35 = Բ. 351—369.

Ճաղընտրութիւններու մէջ վերածուած է հառս երկու հատի. Ա. վասն 2 ար-
ջարանաց եւ Բ. ի խորհուրդ մատուցեալն, որոնք հրատարա-
կուած են Սեբեքիանոսի հատերու շարքին մէջ իբրեւ ժ. Բ. հատեր:

Կը յիշեմ այստեղ հետեւեալ ձեռագիրներն եւ տպագրութիւնները:

Ա. ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԵՒՍԵԲԻ Ի ԶԱՐԶԱՐԱՆՍՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

1. Երեւան, Պետ. քանգարան, 50 (մագաղաթեայ պահպանակ):

2. Վիեննա, 456, Դ. 2 (մագաղաթեայ պահպանակ):

3. Պարիս, 110, 345ա—347բ (ժ. Բ.):

4. Վենետիկ, 228, 174ա—176ա (1847):

5. Նիկոսիա, 4, 192բ—196բ:

6. Երուսաղէմ, 154 (Յուդակ Բ. 45):

7. Վենետիկ, 202, 349բ—352ա (1637. Յուդ. Բ. 93):

8. Բէյրութ, Կաթողիկոսարան, 1, էջ 670:

Հրատարակուած է Վենետ. Թ. 202 ձեռագրէն. Ա. տպ. Սեբեքիանոսի
կամ Սեբեքիանոսի եմեսացոյ Գաբաղացոց եպիսկոպոսի հառք, հայ եւ լատ.
ի ձեռն Հ. Մ. Ալգերեանց. Վենետ. 1827. Severiani ... homiliae, Venetiis
1827, էջ 428—441. Բ. տպ. (միայն հայերէնը) անդ, 1830, էջ 212—218:
Տողք 1—4, 161—332, 350—384:

Բ. ԵՐԱՆԵԼԻՈՅՆ ԵՒՍԵԲԻ Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԱՏՆՈՒԹԵԱՆ

Վենետիկ, 212, 388ա (ժ. Գ. Յուդ. Բ. 228):

Վենետիկ, 228, 172բ (1847. Յուդ. Բ. 452):

Վիեննա, 808 (հին 748), 85բ:

զի ուսցուք թէ այն որ երեւեցան եւ եղեւ առանց որթոյ
 25 զինի... ի շրոյ յուրախութիւն բաղմականացն, զի սրբեացէ
 եւ զհարսանիսն: ...ընդ մեղաւորսն, զի եւ զմեղաւորսն
 կեցուցէ: ...ընդ մաքաւորսն՝ զի աւետարանիչս արասցէ:
 Իսկ զկոյրն ի ծննդենէ* թողո՞ւլ պարտիցեմք. թերեւս ցասնու-
 ցուք. սակայն եւ ձեր... Զի եւ այնու ծանիցուք, թէ ո՞րչափ պա-
 30 տուէ զտեղիս որ պատուեացն: Արտաքոյ պատահեցաւ կուրին. ոչ
 բժշկեաց եւ ոչ մերձեցաւ. այլ զի ձեզ ի ձեր տեղիս դանձեացէ
 զբժշկութիւնն: Եթուք Յիսուս, զի թքանելոյ իւրոյ մարմնոյն
 ցուցցէ զարդիւնս բժշկութեանն Աստուածն: Ստեղծ եւ կաւ, որ ի
 սկզբանէն ստեղծ բնաւ իսկ զմարդն ի հողոյ. եւ զթերի մասն
 35 նորին զանգուածոյն ելից, զի առցուք ճաշակս զառաջին ստեղ-
 ծուածոյն: Ծեփեաց զաչս կուրին կաւով, որով թէ ողջ ծեփեա-
 ցին՝ չտեսանեն. եւ որով խափանիչն կարծեցուցանէր զաւրու-
 թիւնն* արուեստ: Ծեփեաց զաչսն եւ առաքեաց առ ձեզ, զի եւ 76
 այն եւս առ ձեզ լինիցի: Եւ աչքն չեւ եւս էին բացեալ, այլ միտքն
 40 բացեալ տեսանէին, բնաւ հաստատէին: Իսկ թէ ի կաւոյ անտի՝
 տեսանելոյ է. բացումն աչաց՝ մտաց էր: Ոչ ասաց, եթէ մերձե-
 ցայ եւ չբժշկեցայ: Եւ այլուր խոստանայ. զիա՞րդ բժշկիցիմ.
 ծեփելովն չտեսի. եւ լուանալովն զիա՞րդ տեսանիցեմ: Պնդեալ
 երթայր կոյրն. ակն ունէր հաւատովք տեսանել:

6. Եւ ոմանք, որ յերաւի ի տեղեացս եղեն ընկեցիկք, հա-
 լածէին զՅիսուս: Արտաքս ելեալ՝ արտաքոյ վճարէր գործ նշա-
 նաւքն: Արտաքս հալածեցէք, զի մի տեսանիցէք. արտաքուստ ի
 ներքս յղեմ, զի մորմոքիջիք: Եկն կոյրն, եմուտ ի ներքս. տեսին
 զկոյրն բացեալ եւ կուրացան նախանձու: Թերահաւատ լինէին,
 50 թէ արդարեւ կո՞յր ծնեալ իցէ: Յարուցեալք ի վերայ բժշկելոյն,
 ի մէջ արկեալ զհայր եւ զմայրն. զի ուխտադիր լինէին. երանի թէ
 չէր բացեալ, քան զայն աղէտս եւ չարիս տեսանել: Սա՞ է ձեր
 որդին. Այո՛, ասեն, դա՛ է: Ո՞չ սա է որ կոյր ծնեալ է. կոյր էր,
 ասեն, ծնեալ: Որ անվտանգ էր՝ զայն իշխեցին ասել. զվտանգա-
 55 կանն ոչ կարէին ասել: Ո՞վ, ասեն, երաց զգորա զաչսդ: Ի չո՛ւշտ
 կային, յուրաստ լինէին. Մեք ոչ գիտեմք. զդա՛ իսկ հարցէք.
 մեք զմանկութեան գիտէմք, զի կոյր ծնաւ. ինքն իսկ այր ի չափ
 * հասեալ է, ի դմանէ հրամայեցէք ուսանել: Թողեալ զգարմանսն 77
 եւ զատ եղեալ ընդ բժշկելոյն եւ ընդ հաւր եւ ընդ մաւր կուրին:
 60 Այլ զՂազարու զճառսն հարկ է թողուլ, քանզի եւ ոչ ժամս իսկ
 բաւական է:

7. Բղխեն յամենայն կողմանց գետք նշանաց Քրիստոսի: Թէ-
 պէտ եւ հարկ եղեւ ճառել զչորեքաւրեայ մեռելոյն յարուցելոյ,

26—27 հմմտ. Մատթ. Թ. 10—11. Մարկ.

Բ. 15—16. Ղուկ. Ե. 30:

28 հմմտ. Յովհ. Թ. 1, 6 եւ շար.:

40 Բ տեսանելոյ է բաղումն:

41—42 Բ մերձեցա:

51 հմմտ. Յովհ. Թ. 22:

56 Բ կային: 59 Բ էղեալ:

63 Բ չորեքաւրեայ:

այլ թողուլ պարտիմք ըստ ժամուս՝ զՂազարուն եւ զծովուն կու-
 65 տակել եւ զհահանջել, եւ զմեռելոցն յարութիւն. եւ զբիւսացն հա-
 լածական լինել, եւ զխոզիցն ընկղմել, զի տեարք խոզիցն ապրես-
 ցին. եւ զամենայն նշանս եւ զգրեալսն եւ զչորեալսն, որ առ ձեզ
 միշտ յիշին:

8. Փութացեալ ձեպիմ ի չարչարանսն եւ որ մեզ պարծանք
 70 են եւ ամպարչտաց ճաղանք՝ ի խաչն, վասն որոյ Պաւղոս աղաղա-
 կէր, թէ «ինձ մի լիցի պարծել, բայց միայն ի խաչ տեառն մերոյ
 Յիսուսի Քրիստոսի», որով կորուսեալքն զմեզ նախատեն:

9. Փութացուք ի խաչն. ոչ զի ի խաչ ելանիցեմք, այլ զի
 երկիր՝ պապանիցեմք: Եկեացէ եւ Յուդա ի մէջ, քաղաքայինն ձերոյ
 75 քաղաքիս, ապախտաւորն երախտեաց, գողն յամենայնի: Զոր թէ-
 պէտ եւ գիտէր տէրն գող եւ կծծի, կամեցաւ հատանել ի բարուցն
 80 պէտ եւ գիտէր տէրն գող եւ կծծի, կամեցաւ հատանել ի բարուցն
 եւ կարճել զախտ գողութեանն, հաւատալով * նմա զարկն 78
 եւ զքսակն մտիցն: Հաւատայր զքսակն, զի իցէ գող եւ մի՛ մատ-
 նիչ: Ոչ բացաւ Յուդա տեսանել՝ ընդ կոյրսն բացեալս, եւ ոչ ող-
 ջացոյց զոտսն՝ ընդ կաղսն ողջացեալս ոտիւք: Եւ ոչ պարզեաց
 85 զձեռնն ընդ կարկամեալսն ձեռաւք, որ պարզեցան: Ոչ յարեաւ
 ընդ մեռեալսն, որ յարեան. եւ ոչ բժշկեցաւ ընդ ցաւածսն, որ
 բժշկեցան. ոչ փոխեցաւ ընդ ջրոյն ի գինի. ոչ նահանջեցաւ ընդ
 ծովուն զաղարելոյ. ոչ ակնածեաց ի փառացն, զոր պատմէին
 իջեալ ի լեռնէ անտի ընկերքն: Այլ խնդրէր ժամանակ խնդրէր,
 90 իջեալ ի լեռնէ անտի ընկերքն. եւ նա միւս եւս ժամանակ խնդրէր,
 * ա՛ւձն երկրորդ, որ եղեւ գործի եւ աման չարին: Եգիտ զնա սա-
 տանայ անաւթ պիտանացու ի պէտս իւրոյ նենգաւորութեանն:
 Յախտ անկեալ դնի, ասէ, ընչասիրութեանն. եգիտ պատճառս
 կարող լինել տանել ախտիցն:

10. Եւ որպէս անդ խոստանայր վաճառականն տալ եղբարցն
 Յովսիփու երեսուն դահեկան, զնել զՅովսիփի ի ծառայութիւն,
 նոյնպէս եւ աստ տային երեսուն արծաթի, զի վաճառեցի կանխա-
 95 նկար աւրինակ. անդ առին, զի աստ տացեն. անդ վաճառեցին եւ

69 Բ չիք եւ (որ):

70 Բ չիք ի (խաչն):

71 Գաղատ. 2. 14:

73—134 սկիզբն եւ վերջը 2 Ե Խատա-

կոտրիմ, որ խորագիր ունի Եր. Եւսեբի...

Ի խորհուրդ Մատնութեան 2, էջ 219—221 եւ

է 85ր:

74 Բ յուրայ: Բ քաղաքային: 2:

75 Բ ապախտաւոր: 2:

75—79 հմմտ. Յովհ. Ժ. 6:

76 Բ կծծ: 2Ե բարոյին:

78 2 մտից:

79 Բ բացեալ է բացեալսն:

81 Բ զձեռնն... ձեռաւքն: 2Ե:

84 Բ զաղարելով: 2Ե: 85 2Ե ի լեռնէ:

80 Բ սատանա: 2 չղանդիտեաց. է ոչ Գ:

2Ե եւ նա պլ եւս:

89 2 գտի. է գտեալ:

90 2Ե կարող է լինել ինձ երկվարս, չու-

նիմ տանել ախտիցն:

91 2Ե խոստանային վաճառականքն:

92 հմմտ. Մտ. 1Ե. 28, 36:

93 հմմտ. Մատթ. Բ. 2. 15:

93/94 2Ե կանխական օրինակն (Ե օրի-

նակսն), որ աղաղակալ ձեռն է կանխա-

նկարի. վերջինս ունի համազօր նախակար

նկարի. տիպք. հմմտ. Ոսկ. Պաւղ. Ա. 106,

օրինակ, տիպք. հմմտ. Ոսկ. Պաւղ. Ա. 106,

245, 313, 485, 836, նաեւ նախակարիչ,

անդ, 485:

95 2Ե տացեն:

աստ զնեցին արիւն արդար յիւրեանց դատապարտութիւն: * Ետեա 79
ախտացեալ զՅուդա՝ թշնամին՝ արծաթսիրութեամբ. եզիս
դուռն բաց եւ մտեալ եղեւ բնակիչ: Ոչ եթէ ի հարկէ բռնաբարեաց
եմուտ, այլ նա կամեցաւ ընդունել: Զի թէ ի հարկէ զոք վարէր,
100 ապա Յոր չկարէր յաղթել եւ յամալթ առնել զթշնամին: Մտեալ
բնակեալ էր ի սիրտս մատնչին սատանայ, որում ինքնին կամե-
ցաւ լինել վանք: Գիտէր եւ Տէրն. տայր իւրաքանչիւր աւրհնու-
թիւն. եւ սկսանէր ասել. «Մի ոմն ի ձէնջ մատնելոց է զիս». զի
թերեւս զանգիտեցէ ինչ, որոյ խիղճն կայր ի մտի: Համարձակքն
105 անխիղճք ընդառաջ եկեալ բանիցն ասէին. «Մի թէ ե՛ս իցեմ
Տէր». կասկածեալք ի կարծեացն եւ չերկուցեալք յանխղճական
մտացն: Իսկ մատնիչն պապանձեալ կայր, գիտակ իւրոց մտացն
խղճականաց:

11. Իբրեւ կատարէին իւրաքանչիւր ամենեքեան ասել հա-
մարձակութեամբ, ապա կաղս ի կաղս ընդ քիմս կիսաբերան ծա-
նալթական խղճին ասէր. «Մի թէ ե՞ս իցեմ, Տէր»: Զոր աւրինակ
ի ժամանակի, յորժամ էր խնդիր բաժակին ի բեռինս եղբարցն
Յովսիփու, յետոյ յազեցաւ բեռնն Բենիամինի, յորում գտաւ
բաժակն զողաւնիւ չգողացեալ, նոյնպէս եւ ի կատարել ամենայն
115 աշակերտաց զհամարձակական հարցումսն, ապա գտանէր յան-
գիմանեալ մատնիչն՝ ընդ ատամուռնսն տալով պատասխանին.
* Մի թէ ե՞ս իցեմ, ասէ, ռարի»: Քո բերան զքեզ այդրէն 80
հըրդոյ: Գրեալ է, եթէ «ընդ պատառոյն եմուտ սատանայ»: Ոչ
եթէ հացն զաւրացոյց ի նմա զկամս թշնամւոյն, այլ շնորհքն յան-
գիմանեցին զանարժանն իբրեւ զհարժանաւոր: Երթեալ մտանէր
այնուհետեւ եւ ի չար որսն յանձին կորուստ: Ոչ եւս լսէր, թէ մի
պատրաստ եմ ամենայնի ամենեւին: Եւ ոչ էր Յիսուս մարմնոջն
125 ի ներքոյ յառաջ քան զայս բանս. այլ արտաքոյ՝ փութայր մտանել

96 հմմտ. Մատթ. ԻԶ. 15, ԻԷ. 3:

97 Բ էգիտ:

98 Է զգուռն ի բաց:

99 Բ էմուտ Զի եւ եմուտ:

101 Ղուկ. ԻԲ. 3. Յովհ. ԺԳ. 27:

101 Զի բնակէր ի սիրտ: Բ սատանա:

103 Յովհ. ԺԳ. 21: Մատթ. ԻԶ. 21:

104 Զի զանգիտիցէ:

105 եկեալ] Զի եկեալ:

105 Մատթ. ԻԶ. 22:

111 Մատթ. ԻԶ. 24:

112 Զի որ (ի բեռինս):

113 հմմտ. Ծնն. ԽԳ. 1—12:

114 Զի գողունի:

117 Մատթ. ԻԶ. 25:

117 Զի քո բերանդ անդէն կ. զքեզ:

118 Զի գիտէ՞ք:

119 Գ կը սկսի (տ. 119—140 զրեալ —
ունել):119 Գ զրեալ է յետ պ.: Զի եմուտ ի
նա ս.:119 Յովհ. ԺԳ. 27. «յետ պ. ապա եմուտ
ի նա ս.»:

121 Գ զհարարժանաւոր:

122 Գ չիք եւ: Գ ի չար որս. Զ չար ոմն.
է զչարն յանձին. Զ ի յանձին. Զի ի կորուստ

(ի կորուստն): ոչ] Գ Զ եւ ոչ:

123 Գ չիք ինչ: 123 Յովհ. ԺԳ. 27:

124 եմ] Գ եւ: Զի կ'աւելցնեն իսկ ամէն-
իմաստն եւ հեզն յամենայնի:

124—129 եւ ոչ էր — անսայր չունին Զի:

124 Գ մարմնով:

125 Գ աստ ի ներքս. չունի յառաջ —
բանս: Բ ներքս:

այսր զի աստ հաստատեցէ, կանգնեցէ նշանակ յաղթութեան.
զի աստ խայտառակեալ կշտամբեցէ զթշնամին. զի զձեզ
սկիզբն փրկութեան արասցէ աշխարհի:

12. Աշակերտքն արգելուին եւ նա ոչ անսայր: Թէպէտ եւ բա-
130 զում անգամ խոյս տայր՝ ոչ զանգիտեալ կամ երկուցեալ. այլ ժա-
մանակին սպասեալ: Ոչ զի ժամանակս եւ ժամս խտրիցէ. այլ զի
մանակին կատարեցէ. զատիկ ընդ
զխորհուրդսն յիւրեանց ժամանակս կատարեցէ. զատիկ ընդ
զատիկ, զենունն ընդ զենման, զի գառն փոխանակ ոչխարացն
մատիցէ. արիւն ընդ արեան, փայտ փոխանակ փայտին: Մինչ
135 ոչն սպանանէին՝ խուսէր. յորժամ իմացաւ զժամանակն՝ արգե-
լուին եւ չանսայր: Մի ինչ զանգիտել եւ մի ինչ խուսել ընդ * խոր- 81
հուրդս չարչարանացն: Մի ումեք ասել, որպէս եւ Պետրոսն
ասաց, թէ «Քաւ լիցի քեզ, տէր». զի մի լուիցէ, եթէ «Երթ յետս,
սատանայ»: Զի որ ընդ չարչարանսն Գրիստոսի զժկամակ լինի,
140 զմահն սատանայի ոչ կամի:

13. Զի չարչարելն Քրիստոսի ընդ թշնամւոյն չահն համարէ.
ուստի եւ ի վերայ սատանայի ապրանաց վիճեալ բարբառէր Պետ-
րոս վէմն հաստատուն. առ պատասխանի միայն եւ առ ասելն
լսէր, թէ «Երթ յետս սատանայ»: Ընդէ՞ր «յետ»: «Քանզի ոչ խոր-
145 հեցար դու զԱստուծոյ, այլ զմարդկան». ոչ չարչարիմ աստուա-
ծութեամբն. ոչ մեռանի զաւրութիւնս. այլ մարմնով կրեմ զչար-
չարանս ընդ ձեր, զի զձեզ մարմնաւորս ապրեցուցից ի չար-
չարանաց:

14. Կարծե՞ս թէ մեռանիմ եւ պակասիցէ զաւրութիւնս ան-
պակաս: Եւ ոչ զքո բերանոյդ զաւանդութեան իմանայցես զաւրու-
150 թիւն. ո՞չ դու քեզէն ասացեր, եթէ «Դու ես որդի Աստուծոյ կեն-
դանւոյ»: «Կենդանի է Հայր. կենդանի եմ եւ ես վասն Հաւր», հան-
գոյն Հաւր:

15. Որպէս զի ի պարծանս փութացեալ հասանիցեմք ի ճառս
155 խաչին, որ փրկութիւն է մեզ եւ ոչ զանգիտանք. վասն զի նախա-
տանք թշնամեաց՝ պարծանք են աստուածապաշտից: Ես ընդ այն
տրտմիմ, եթէ լուիցեն յասելոյն, եթէ դուք խաչելոյն երկիր պա-
գանէք: Ճառեցեն, յիշեցուցեն զերախտի մերոց շնորհացն. եւ
եթէ ոչ ամպարչաութեամբ * յիշեցուցանէին զճառս խաչին, համ- 82
160 բուրէի զբերանս յիշեցուցանելեացն:

126 Գ չիք աստ. Բ. արտաքոյ:

129 Զի կը սկսին թէպէտ...:

130 Բ զանգիտել: Գ:

131 Գ ժամանակի: Բ սպասել: Գ: Գ չիք

և զժամս: Գ խտրեցէ:

131 հմմտ. Գաղատ. Գ. 10:

132 Գ խորհուրդն յորում ժ. կատարեցի:

133 Բէ ընդ զատիկ: Գ Զ: Գ գառն:

134 Գ մատնիցի: Գ Զի փայտի:

134 Փայտի. հոս կ'աւարտին Զի յաւել-

մամբ մահ ընդ ժահու. որ եղեւ կեանք (է

կենդանութիւն) արարածոց. ի Քրիստոս Յի-
սուս...: 135 խուսէր] Գ խայտայր:

136 Գ ոչ անսայր:

137 խորհուրդս] Գ ճառս. չունի ո. եւ:

138 Մատթ. ԺԶ. 22:

139 Գ չարչարանս:

140 կամի. հոս կ'ընդհատուի Գ:

141 Բ թշնամւոյն: 144 Բ սատանա:

144 Մատթ. ԺԶ. 23:

151 Մատթ. ԺԶ. 16: 152 Յովհ. Զ. 58:

154 հմմտ. Ա. Կորն. Ա. 18:

16. Մատնիչն ելեալ ի խնդիր իբրեւ զմատնիչ. եւ նա երթալ
կայր կազմ, ոչ յանխուլ տեղիս, այլ զոր եւ մատնիչն ճարտար
գիտէր: Առ ձեզ է տեղին, եւ զի՞նչ ինչ այն, որ ոչ առ ձեզ իցէ:
Եմուտ ի տեղին, զոր դուք այլոց ցուցանէք: Եկեալ հասեալ մատ-
նիչն բազմամբոխ ունեւեալք. զի բազմաւքն կարասցէ յաղթել Աս-
տուծոյ զաւրութեանն: Եկեալ սուսերաւորաւք. եկեալ որդին սա-
տանայի իւրոյ հաւրն չարութեամբք: Քանզի նա առ Աղամ իբրեւ
զբարեկամ մատեալ. եւ ցուցանէր զդործ թշնամւոյ, իբրեւ
զմարդ խաբեաց եւ պատրեաց եւ յաղթեաց: Եւ սա զնենդութիւնն
համբուրելով թաքուցանէր. այլ յանդիմանեալ կշտամբէր: «Համ-
բուրելով, ասէ, եկիր մատնել». ո՛չ համբուրել եկիր, այլ մատ-
նել. չհրաժարեմ. արա՛ զոր կամիսդ. դու քեզն եղեր քեզ պատ-
ճառք չարեաց: Ձայս առ մատնիչն: Եւ ցունելիսն ասէր. «Ձո՞
խնդրէք. զՅիսուս, ասեն, զՆազաւրացի: Ես եմ, ասէ», չհրա-
ժարեմ, չփախչիմ. քանզի յայս եկի. եւ ի սոյն եմ ծնեալ: Եւ ընդ
բարբառելն զարկան առ հասարակ մատնչաւն հանդերձ զգետնի:
Ձի յայտ լիցի, եթէ կամաւ եկն յունել, զի եթէ բարբառոյն չհան-
դուրժեցին, զիա՞րդ կարէ * ին ախամայ ունել:

17. Եւ եթէ զիս, ասէ, խնդրէք, թողէք զսոսա երթալ: Այլ
Պետրոս, որ յամենայնի ջերմագոյնն էր, եւ անդ եւս յառաջեաց
քան զայլսն: Որ երբեմն բարուք յառաջէր եւ երբեմն որպէս կար-
ծեացն թէ բարուք իցէ. որ գիտաց ազնուագոյնս յորժամ իջանէին
ի նաւէն. որ ջերմաջերմն հաւատաց եւ վաղվաղապէս կասեաց, եւ
այն յառաջ քան զվիմանալն, յառաջ քան զհոգին ընդունել. զի յոր-
ժամ զհոգին ընկալաւ ոչ յաղջկանէ երկնէք, եւ ոչ ի հողմոյ չար-
ժէր, այլ կայր անչարժ ետեղակալ ի հիմանն զետեղեալ:

18. Մի՛ ինչ մեղադիր լինել, եղբարք, թէպէտ եւ ծայրաքաղ
տամ պտուղ Տեառնն զիւրոյ առաքինութեանցն: Փութամ, որչափ
կարող եմ. եւ եթէ յերկարեմ, մի վաստակիմք, քանզի զխաչէն
է ճառս:

161 մատնիչն. կը սկսին ԳԴՁ:

161 Դ եղեալ:

162 Դ ի զանխուլ:

164 եմուտ] Գ եւ մօտ. Ձ մօտ: ԲԴ: Գ.
դուքն այլու՞մ. Գ. հասանէր: Դ հ. էր Դ սու-
սերաւորք:

165 Բ ունելովք Գ ունել Դ ունեւեալք Ձ
ունելով: Դ:

165—166 Գ չունի զի — սուսերաւորաւք:

Դ եկեալք սուսերաւորք Ձ սուսերօք:

167 Գ իւրով հարրն չարութեամբ: ԲԴ:

168 Դ բարեկամ: Գ իբրեւ զգործ: Բ թըշ-
նամեաց: ԳԴ:

168 հմմտ. Ծնն. Գ. 1—7:

169 ԳԴ խաբեաց պատրեաց:

170 ԳԴ համբուրելովք:

171 Ղուկ. ԻԲ. 48:

172 Բ կամիս: ԳԴ:

172 հմմտ. Մատթ. ԺՁ. 47—50:

173 ԳԴ ասէ:

175 Դ յայս խսկ:

176 Դ մատնչովն:

177 Դ զի յայտ է թէ կամով... զի Բ.
չանտուրժեցին (Բ այլ գրէ): Բ բարբառոցն:

177 հմմտ. Յովհ. ԺԲ. 4—9:

178 ունել. հոս կ'ընդհատի Գ:

179 Դ չիք եւ... ասէ: Դ զդոսս:

180 Դ ջերմագոյն:

181 Դ բարուք:

182 Դ բարուք:

183 Բ ջերմաջերմ: Դ:

185 յաղջկանէ] Բ զի յաղագոս: ԴՁ:

186 Բ հիման: Դ:

188 Ղուկ. ԻԲ. 36—37. Ես. ԾԳ. 12:

189 Դ վաստակիք:

190 Բ ճառ. Դ ճառս:

19. Մերկաց Պետրոս սուսեր. զոր հրամայեցաւն առնուլ յայն-
ժամ միայն՝ ի մարգարէութեանն կատարումն, ըստ այնմ զոր Ղու-
կասն մեկնէ. «Ձի կատարեսցի, ասէ, բանն, թէ ընդ անաւրէնս հա-
մարեցաւ», զոր այլ աւետարանիչքն ի խաչէն ի մէջ աւագակաց
մարեցաւ», զոր այլ աւետարանիչքն ի խաչէն ի մէջ աւագակաց
195 առնուն: Եհան զունկն ծառային: Բարեք եւ կարի՛ յարժանի, զի
ունկանն, որ ոչ լսէր, ոչ էր պարտ եւ պատշաճ կալ ի տեղւոյ. եւ
զի տացէ պատճառս Տեառնն առնել բարի ընդ չարեաց * ունեւեացն: 84
Եւ թէպէտ եւ ունկնն հատաւ եւ անդէն եղաւ սքանչելեալք, սա-
կայն ձեռքն յունեւեաց երախտաւորին ոչ թափէին:

20. Կալեալ տանէին զՅիսուս կապանաւք. զի մի ստիցի մար-
գարէութիւնն Եսայեայ, թէ «Իբրեւ զոչխար ի սպանդ մատնեցաւ»:
Ուրա՛խ էին Հրեայքն ընդ որսն ի կորուստ անձանց: Խնդայր եւ
մատնիչն իբրեւ ուղղութիւնս ինչ կատարեալ: Երթայր հետարածի
եւ Պետրոս՝ կասկածազին ի կանխասաց ուրացութեանն: Լուաւ
եթէ ուրանալոց ես. եւ հակառակէր թէ չուրանամ: Յաւժարու-
թիւնն բարուք եւ գեղեցիկ. այլ գիտութիւնն, քանզի ոչ գիտէր
թիւնն բարուք եւ գեղեցիկ. այլ գիտութիւնն, ընդոստ
զլինելոցն, նուագագոյն էր: Երթայր զհետ կեղակարծեալ, ընդոստ
ընդոստ սրտաթուղ: Եկն եւ ընդ առաջ յանկարծ աղջիկն. Միթէ
ընդոստ սրտաթուղ: Ես. միթէ եւ դո՞ւ ընդ նմա էիր: Ուրա-
դու, ասէ, Գալիլէացի՞ ես. միթէ եւ դո՞ւ ընդ նմա էիր: Եւ չէր
նայր, ժխտէր Պետրոս. սակայն զբարիք ուրացութիւնն, որ վկայ
210 լինելոց էր յարութեանն: Ձի եթէ որ մեռաւն՝ մեռեալ էր եւ չէր
կենդանի, զի՞նչ հարկ էր նմա յետոյ ելանել զլիւվայր ի խաչն
վասն մեռելոյն: Եւ փոխեցաւ յայլ տեղի. եւ ոչ փոխեցաւ յուրա-
ցութեանն: Առ ի յողւոցն վտանգի զլեզուն կամէր չըջել: Գալի-
լէացի ես, ասէին, դու. ժխտէր, թէ չեմ գալիլէացի. եւ անդստին
215 լէացի ես, ասէին, դու. ժխտէր, թէ չեմ գալիլէացի էր: Եւ որ ա՛յնպէս 85
յիւրմէ լեզուն * յանդիմանէր, զի Գալիլէացի էր: Եւ որ ա՛յնպէս
առ ողւոց վտանգին տազնապէր ի խուժուժ ազգէ անտի, տե՛ս,
զիա՞րդ հաւանեցոյց զՀոռոմայեցիսն ճարտարախաւսս. այլ ի յա-
րութիւն անդր պահեսցուք, քանզի զեւ զխաչէն պատմեմք:

21. Քահանայքն ծառայագունք նստէին. եւ դատաւորն Տեառն-

195 Դ զու(ն)կն ծառայի բարուք:
196 Դ ունկն որ ոչ լսէ... տեղւոյն:
197 Դ եւ տացէ տն պ. բարի առնել ընդ
չարեացն:

198 Բ սքանչելաւք:
199 Դ ձեռք: Բ ունեւեաց: Դ:
201 Բ մատնեցաւ Դ վարեցաւ: Բ Եսայա:
201 Ես. ԾԳ. 7: երեւ. ԺԱ. 19: Գործք,
Լ. 32:

202 Դ ընդ կորուստ. չունի որս. տող մը
անընթեռնի:

203 Դ ուղղութիւն: ԴՁ երթայր եւ Պետրոս
հետարածի (Ձ զհետ կատարածի). հմմտ.
Ոսկ. Պաղ. Ա. 547. «սատանայ... ոչ ընդ
ուղիղ ճանապարհն գնայ... այլ զարտուղի,
հետարածի». կը համապատասխանէ ըստ
իմաստին «զհետ երթայր բացագոյն». Մատթ.
ԴՁ. 58:

204 Դ ի կանխասացութեանն: ԲՁ:
206 Դ բարուք... էր (այլ): քանզի զի:
207 ԴՁ կեղակարծեալք:
208 Դ եւ եկն. չիք յանկարծ:
209 Դ միթէ եւ դո՞ւ գալիլէացի ես,
ասէ... միթէ... նմա իցես:

209 հմմտ. Մատթ. ԻՁ. 69—74:
210 ժխտէր] ԴՁ ժտէր: Դ զբարուք:
212 Դ ի խաչ:
213 Դ ի մեռ տեղի:
214 Դ առ ողւոց վտանգի. կ. չըջէր:
215 ժխտէր] Դ ժտէր:
216 Դ չունի եւ անդստին — զալիլէացի.
Ձ ունի մասամբ:

217 Բ այնպէս էր առ ողւոց: ԴՁ խուժա-
ղուժ:
219 Դ պատմեմք:

որդին իբրեւ զծառայ կայր առաջի: Վարդապետք աւրինացն
անձանց աւրէնս ոչ ուսուցին: Հարցանէին թէ որդի⁶ ես Աստուծոյ.
նմանեալք սատանայի, զորմէ սասցն յառաջագոյն, թէ դուք
ի հաւրէ ի սատանայէ էք: Երդմեցուցանեմ զքեզ, ասէր քահա-
նայապետն. ասա ինձ, թէ իցե⁶ս որդի Աստուծոյ կենդանւոյ: Ոչ զի
225 ուսուցանիցի, այլ զի եւ ի միջոյ բարձցէ: Մատենցին զթագաւորն
դատաւորի: Կայր դադարեալ յատենին իբրեւ զորուջ առաջի
կարչի, ըստ Եսայայն ասելոյ: Ակնածէր դատաւորն եւ չակնա-
ծէին չարախաւսքն: Թագաւոր, ասէ, վառէ զանձն. զի անհրաժեշտ
230 լիցի վճիռն: Զարհուրէր կին դատաւորին յանուրջս. առաքէր
սրտագամ առ այրն. որոյ բարւոքն յաւժարեալ էր զյաւժարութիւն
ոչ ի սպանանել, այլ յարձակել:

22. Հրամայէր հարկանել գան, զի զցասումն մոլեկանացն ցա-
ծուցէ: Կատարէր զկանխասացն, եթէ «նորա վերաւքն մեք ամենե-
235 քեան բժշկեցաք»: * Միաբառաչ աղաղակէին. «Բա՛րձ ի մէնջ. 86...
բա՛րձ ի մէնջ եւ հան ի խաչ»: զի կատարեսցի որ գրեալն է զԵրու-
սաղեմէ, եթէ «Արձակեաց յիս զաղաղակ իւր»: Զի⁶նչ կարէին փառ-
զնել նմա Հրեայքն. ո՞ր կոյր էր որ ոչ բացաւ. կամ ո՞ր կաղ որ ոչ
գնայր: Թերեւս ոք յողջացելոցն էր ընդ ունելիսն: Այլ զի⁶ ասեմ
240 թերեւս. զի եւ որոյ ունինն հատաւ՝ զձեռնն ոչ թողոյր: Թերեւս
որոյ զլեզուսն պարգեաց, նոքա աղաղակէին: Ըստ Հրէիցն մտաց
կարծեմ. զորոյ ասէն, թէ «Զի⁶նչ ինչ առնել է այգւոյ իմոյ եւ ես ոչ
արարի. կացի մնացի, զի եկեսցէ բերցէ խաղող. եւ եկն երեւ ինձ
փուշ եւ տատասկ»:

23. Վաստակեցաւ ի հրաժարելոյ Պիղատոս. յաղթեցի՛ն
լիւրքն յանդգնեալք: Լուաց զձեռնն, զոր ոչ պղծեաց: Աղաղա-
կէին, թէ «արիւն դորա ի նոսա եւ յորդիսն նոցա»: Եթէ ո՛չ կատա-
րեցաւ զորս յառաջագոյն խնդրեցին, ապա եւ ոչ յարեաւ՝ զոր
սպանինն: Յորժամ զչարաչար յաղթութիւն յաղթէին, յորժամ
250 չար հակառակութեամբն մոլէին, դատաւորն հրաժարէր ի չա-
րեաց: Նոքա ըստ կանխասաց բարբառոցն կատարէին զկամս
իւրեանց չարութեանցն: Ոչ վասն կանխաւ ասելոյ մարգարէու-
թեանցն կատարէին արդիւնքն. այլ քանզի կանխաւ գիտէին զչա-
րիսն՝ յառաջագոյն գուշակէին. զի ձեռնամուխ լինէին * յաւժեալն 87...

223 Բ նմանեալ: Դ: Բ ասաց: Դ:
224 Դ հ. սատանայէ:
224 Յովհ. Բ. 44:
225 Մատթ. ԻԶ. 73:
226 Դ ուսանիցի. չիք եւ: Բ ի միջոյ:
227 Դ կայր պատեալ... իբրեւ զորուջ:
228 Դ եսայեայ ասելոյն:
228 Ես. ԼԳ. 7: Գործ. Բ. 32:
229 Դ թ. առնէ զանձն, ասեն:
230 Դ լինիցի... կինն:
230 Դ կ'աւարտի հոս յանաւ(ըջս):

234 Բ ցածուցէ: Զ: Զ զկանխասացու-
թիւնն: 235 Զ միաբարբառ:
235 Ես. ԼԳ. 5. հմմտ. Ա. Պետր. Բ. 24:
237 զաղաղակ] Զ զբարբառ:
237. Երեմ. ԺԴ. 2: Հմմտ. Յովհ. ԻԹ. 25:
242-244 Ես. Ե. 4:
243 Բ էրեր:
245 Բ հրաժարելոյ:
247 հմմտ. Մատթ. ԻԻ. 24-25:
254 Զ. զձեռնամուխ լինելն յոճեալն
տեսան:

255 Աստուծոյ: Կամեցաւ արգելուլ Պիղատոս զչար կամս նոցա եւ ոչ
կարաց: Նա ընդ նոսա ոչ միաբանեաց, զի ուրոյն գտցի զատեալ
յանդգնութիւնն Հրէից:

24. Ելեալ Յիսուս ըստ քաղաքն՝ բարձեալ տանէր ինքնին
զխաչափայտն. զի մի եւ զՍահակայ բարձեալ փայտ պատարագացն
զատարի ինչ գործ համարիցի: Լային դատերք Երուսաղեմի ի դէպ
260 ժամանակի. եւ ոչ գիտէին զո՞ր արժանի իցէ լալ. «Լացէք, ասէ,
զձեզ եւ զորդիս ձեր» մի՛ զիս, զի ես գոր ինչ կամեցայ՝ կատարեմ
զնոյն: Եւ եթէ ոչ լան մինչեւ ցայժմ, ապա եւ ոչ յարեաւ գոր ի
միջոյն բարձին: Զառեցուք ուրախութեամբ զմերոյ փրկութենէ:
265 Ելեալ երթայր Յիսուս ի մէջ երկուց աւազակաց. զի կատարեսցի
այն, թէ «ընդ անաւրէնս համարեցաւ». երախտաւորն ընդ աւա-
զակս, անմեղն ընդ մեղաւորս. բարւոք եւ գեղեցիկ էին խառ-
նուրդքն:

25. Եւարդ աւր խաչելութեան աւր յանցանացն Աղամայ: Ի վեցե-
270 ըորդ աւուրն ստեղծաւ Աղամ. եւ ի նմին յանցեաւ: Հնազանդ եղեւ
Յիսուս կրել չարչարանս, ի վեցերորդ ի ժամ ճաշոց. զի յորում
ժամու պարտեցաքն՝ ի նմին եւ յաղթեցուք փայտի դրախտին՝
փայտիւ խաչին: Անդ կին, որով մեղք յաշխարհ մտին. եւ աստ
կոյս, որ կայր եւ լսէր թէ «սա է մայր քո»: * Զգեաց Աղամ յայտմ 88...
275 աւուր չարաչար զձեռնն. պարգեաց եւ Յիսուս գեղեցիկ զսուրբ
զբազուկսն: Աղամ մերձեցաւ ի ծառն եւ ի փայտին բարւոք: Աղամ առ
Յիսուս բեւեռեաց գոտս եւ զձեռն ի փայտին բարւոք: Աղամ առ
ցանկութեան ճաշակեաց զպտուղ ծառոյ. եւ Յիսուս ճաշակեաց
զլեզի եւ զքացախ դառնութեան: Աղամայ ասէ, թէ «փուշ եւ տա-
280 տասկ բուսուցէ քեզ երկիր». եւ Յիսուս յաւժարեալ զանէծս. եւ Յիսուս
կեցաւ փշովքն Աղամայ: Աղամ ընկալաւ զանէծս. եւ Յիսուս
աւրհնեալ ընդ այլոց անիծից՝ կախեցաւ իբրեւ զանիծեալ զփայտէ:
26. Իբրեւ յասպարիսի ընթանամք. մին ընդ աջմէ եւ միւսն ընդ
ահեկէ, զի եւ մովսիսեան տիպքն կատարեսցին: Քանզի եւ նա
285 ելեալ ի լեռնն ի ժամանակի, յորժամ ժողովուրդն Աստուծոյ պա-

271 Գ զչարչարանս:
272 Գ. Զ պարտեցաք... փայտ ի դրախտին
փայտ խաչի: 273 Գ մտին յաշխարհ:
274 Գ չիք թէ: 275 Գ. Զ զձեռն իւր:
276 Գ բազուկն: 277 Ե կր սկսի:
277 Ե զոտն (ի խաչ)ին բեւեռաւ Բ. Գ.
բարւոք:
278 Գ ցանկութեանն. Ե ի պտուղն. Գ ծա-
ռոյն... Գրիստոս: Ե ճաշակեաց ի գեղոյն:
279 Գ քացախ եւ զլեզի: Գ. Զ աղամ լուաւ
Եթէ:
280-281 Գ բերցէ... Յիսուս պատի ի
փայտ ընկալաւ: Ե (պաշակեց) աւ փշովքն:
281 Գ անէծս: 283 Գ կ'ընդհատի զփայտէ:
284 Ե. Զ կատարեցան:
285 Ե. Զ լեռնն... տային պատերազմ:

տերազմ ընդ Ամաղեկացիսն հարկանէր: Յետու որդին Նաւեայ զաւ-
րաւարն տարածեալ զբազուկսն ունէր զգաւազանն. ձեռքն տարա-
ծեալք ի վերայ գաւազանին՝ զաւրինակ խաչին յառաջագոյն նկա-
րէին: Անդ Ուլը եւ Ահարոն. մի ընդ աջմէ եւ մի ընդ ահեկէ Մով-
սիսի. աստ երկու աւագակք, մի ընդ աջմէ եւ մի ընդ ահեկէ: Եւ
290 ընդէ՞ր աւագակք. այլ զի գիտասցուք եթէ վասն մեղաւորաց են
չարչարանքն: Մինն նախատէր. եւ միւսն խոստովանէր: Եւ զի՞նչ
ինչ տեսեր, *ով աւագակ, մանաւանդ աւետարանիչ: Ոչ նշանս եւ ոչ
սքանչելիս. ի խաչի կայ ընդ քեզ իբրեւ զքեզ. լեզի ըմպէ, զոր դու
295 ո՛չ արբեր. փշովք պսակեալ, որովք դու ոչ պսակեցար: Եւ միւսն
նախատէր. եւ յընկերէն ոչ կամէր ուսանել զմաստկար նախա-
տանսն: Զոր տեսանեսո՞ւ՝ չտեսանե՞ս. այր մի ի խաչի եւ ի թշնա-
մանս. եւ վճիռք մահու առեալ ի դատաւորաց, եւ ասես. Յիշեա
զիս ի յարքայութեան քում: Տէր կոչէր զխաչելեալն եւ թագաւոր
300 զդատաւարտեալն. գուշակեալ քարոզէր, եթէ վասն մեղաց է խա-
չեալ. կեցուցանել զկորուսեալսն փութայր. զի դառն է փոխանակ
մեղաւորաց պատարագեալ:

27. Եւ արդ զի՞նչ կամիցիս հաւատացեալք, ոչ եւս աւագակ.
«Զի յիշեսցես զիս յարքայութեան քում»: Դու զերկարն խնդրես, ես
այժմ իսկ արարից. ոչ յերկարեցեր զհաւատսդ, ոչ արարից առ
305 յապա զչնորհսն. «այսաւր ընդ իս իցես ի դրախտին»: Ապա ուրեմն
եւ ի դրախտին էր, որ յերուական դժոխսն էջ: Եւ ընդէ՞ր այսաւր:
Այլ քանզի Ադամ, որ եւ ի դրախտէն, ի նմին աւուր եւ ի նմին
ժամու բացաւ մուտ աւագակին ի դրախտ անդր: Եւ յորժմէ եկեր ի
310 պտղոյն Ադամ մինչեւ ցորժամ ել՝ յամեաց Յիսուս ի խաչին.
մինչեւ կատարեսցէ զտարածել բազկացն Մովսէսի: Կրեաց «զծա-
կեցինն զոտս եւ * զձեռս իմ», ըստ Դաւթայն ասելոյ, զփշոցն
պսակել, զլեզի բաժակն փոխանակ Ադամայ ցանկութեանն. զհա-
կառակորդն խայտառակեալ՝ զթշնամին ի պարտութիւն ձգեաց
315 միանգամայն առ հասարակ ի խաչին:

28. Նայեցաւ արեգակնն եւ չկարաց հանդարտել զանարգանսն:
Այլ որ յարեւելիցն ի ծագել աստեղն գուշակէին երկինք զծնունդն,
ամփոփելով ճառագայթիցն յայտ առնէին զսուգն չարչարանաց. զի
ծածկեսցեն զմոլեկան յանդգնութիւնն: Երիս ժամս թաքեալ լոյսն,
320 մինչդեռ արեգակնն արդարութեան էր ի խաչին չարչարանս. եւ
ապա երեւեցաւ, զի մի կարծեսցի, եթէ գիշեր եկն եհաս: Եւ ոչ
արեգակնն խուսեաց զարհուրեալ: Երիս ժամս թաքեալ արեգակնն.

287 Ե (զգաւա)զանն ի ձեռնին:

292 Ե գիտասցես:

306 Բ յապայ:

307 Ե2 յերկուական:

308 Ե2 որ ելն:

309 Ե2 յորում ժամու եկեր:

311 Բ զտարածեալ 2 զտարածումն:

312 Սաղմ. ԻԱ. 18:

316 Բ նայեալ... հանդարտեալ:

317 Մատթ. Բ. 1—2:

319 Մատթ. ԻԷ. 45: Ղուկ. ԻԳ. 44:

319—320, Սա. Ասողիկ, էջ 232 = տող Բ

319—20, 50—57, Երիս — չարչարանս կո-
չում մը մտէս (Աս):

319 Աս. լոյս արեգակնն:

320 Աս. 2 արեգակն:

զի գերիս տիւս եւ գերիս գիշերս կատարեալս լինել Որդւոյ ի սիրտ
երկրի գուշակեցէ միւսանգամ երեւելովն եւ երկինք ամփոփելովն
325 եւ ծագելովն զլոյսն՝ քարոզէին զսքանչելիսն:

29. Իսկ երկիրս շարժելովն հանդարտէր տեսանել զյանդգնու-
թիւնն. զի պարտ եւ պատշաճ էր ամենայն արարածոց միանգամ
դաւանել, թէ ո՞վ է որ չարչարին: Քակէին, պատառէին գողք
երկրի. հերձուին, մանրէին վէմք: Թերեւս ոչ ժուժային սանդա-
330 րամեաք երկրի ընդունել «զազատն ի մեռեալս»: Տիպք եւ աւրի-
նակք Յովսիփայ կա * տարէին, որ վաճառեցաւ եւ մեռաւ ի հարցն
Հրէից, յՈրդի որ մատնեցաւ ի մատնէն եւ մեռաւ ի նոցանէն: Այլ
Յովսէփ ոչ մեռաւ, քանզի աւրինակ էր: Յովսէփ էջ կենդանի ի
335 գուրն եւ ել կենդանի եւ պատուեցաւ ի հեթանոսաց:

30. Չեն ինչ պէտք մեկնութեանն, ուր իրքն յանդիմանակացք
առաջի կան: Քանզի բաւական է գուշակել հինն զնորս: Երկինք
վկայեն իրացն գործելոց. երկիր շարժէր. 'երիւք, պատառէին.
մեռեալք յառնէին:

31. Հոգին ոչ եւս առնոյր յանձն բնակել ընդ ամբարիշտս. այլ
340 քանզի աներեւոյթ բնութիւն է՝ կամեցաւ տեղի տալ սատանայի:
Պատառեաց զվարագոյրն, զի յայտ արացէ զհեռանալն: Յառաջա-
դոյն իսկ էր ասացեալ. «Բազում անգամ կամեցայ ժողովել զման-
կունս քո, որպէս եւ հաւ զի ամփոփեսցէ զձագս ընդ թեւաւք
իւրովք, եւ ոչ կամեցարուք. ահաւազիկ թողեալ լիցի ձեր տունդ
345 աւերակ»: Յիսուս զբանսն ասաց, եւ Հոգին զարդիւնսն կատա-
րեաց: Եւ զոր աւրինակ Յովսէփ յեգիպտոս ի պիղծ ձեռս ունե-
լեացն եթող զպատմութեանն եւ փախեալ, սոյնպէս եւ Հոգին միշտ
ի պղծելոյ եւ ի պոռնկեցելոյ ժողովրդեանն ի ձեռս եթող զվարա-
գոյրն եւ մեկնեցաւ յարժանի:

32. Այլ անդէն եւս զչարչարանաւքն լիցուք: Աւագակք ընդ
350 նմին խաչեցան: Իրք կարեւորք. զի ուսցուք թէ ո՞րպէս մարդիկ
մեռանին * եւ որպէս Աստուած կամաւ եւ ոչ ակամայ մեկնեցաւ: Որ
ընդ բնութեան կարեաւքն էին, նոցա բարձք խորտակեցան, զի ըստ
բնութեանն նոյնպէս եւ զմահն կրեցին: Իսկ որ իշխանութիւն ունէր
զնել զոգին եւ առնուլ, որպէս եւ ի կուսէն կամաւ եւ ոչ ակամայ առ
355 զմարմինն. նոյնպէս ի խաչին կամաւ եւ ոչ ակամայ արար որոշումն
իւրոյ ոգւոյն ի մարմնոյն: «Հայր, ասէ, ի ձեռս քո դնեմ զոգի իմ».

329 Բ ժուժային:

330 Սաղմ. 2Է. 6:

331 Բ յովսիփայ:

337 Մատթ. ԻԷ. 51—52:

337 Երիւք] Բ երկինք (պատառէին):

Հմտ. տող 307 Երիւք (սեռ.), գերեզման,
լից, էջ 54. Երիւք իմաստով. հմտ. Են.

սանդարմեա, գժոխք իմաստով. հմտ. Են.

էջ 305

342 Բ կամեցաւ:

343 Մատթ. ԻԳ. 37—39: Ղուկ. ԺԳ. 34:

347 Բ էթող:

350 Ե2 կը շարունակեն 350—369: Աս.

շար. 350—357 աւագակք — ի մարմնոյն:

351 Գ կը սկսի իրք... (351—369):

351 Աս. ուսցիս:

354 կրեցին] Աս. 2 կրեցեն:

355 հմտ. Յովս. Ժ. 18:

355 Գ Ե զանձն 2Աս. զանձն:

